

už přímo, nebo analogicky. V právní praxi převládá názor, že se rozvodem manželské smlouvy ruší s účinky *ex nunc*⁵⁷.

Rozvádějící se manželé se buď dohodnou na rozdělení jejich společného majetku, pokud se jim však nepodaří takovou dohodu uzavřít, musí rozhodnout soud. V Rakousku se v rozvodovém právu uplatňuje princip zjišťování viny na rozpadu manželství, což se promítá i do uspořádání majetkových vztahů mezi rozvádějícími se manžely. Pokud není rozpadem manželství vinen ani jeden z nich, platí, že byla manželská smlouva zrušena. To má za následek, že každý z bývalých manželů obdrží z majetkové masy to, co do ní vnesl, včetně toho, oč se v manželství tento majetek zvětšil. Pokud však jeden z manželů nese na rozvratu manželství vinu, má druhý z nich možnost volby postupu při vypořádání. V podstatě může dojít ke dvěma základním situacím, a to buď ke zrušení manželské smlouvy nebo se postupuje jako v případě smrti. Pokud se manžel rozhodne pro variantu postupu jako v případě smrti, dělí se majetek v zásadě na dva stejné podíly.

6. Závěr

Na první pohled by se mohlo zdát, že přístupy českého a rakouského práva k úpravě majetkových vztahů mezi manžely jsou od sebe tak odlišné, že nemají téměř nic společného. Na české straně stojí společné jmění *ex lege*, v zákonem stanoveném rozsahu, na straně rakouské naopak uzavření manželství k žádnému výraznému majetkovému společenství nevede, manželé v zásadě ani neodpovídají za závazky druhého z nich.

Při bližším pohledu však zjistíme, že oba právní řády majetkové uspořádání v manželství řeší do jisté míry dispozitivně. Jak v České republice, tak v Rakousku se tedy lze určitým způsobem ze zákonem nastoleného stavu vyvázat a smluvně majetkové vztahy mezi manžely modifikovat. V Rakousku mají tedy manželé možnost pomocí manželské smlouvy, která vyžaduje formu notářského zápisu, založit majetkové společenství, jehož rozsah si sami určí. Jelikož je však takové společenství spojeno i s odpovědností za závazky druhého manžela, přistupují rakouské manželské páry k tomuto řešení jen velice opatrně a upřednostňují tzv. omezené majetkové společenství

---

⁵⁷ Kerschner, F., *Bürgerliches Recht V Familienrecht.*, 3., aktualisierte und erweiterte Auflage, Wien: SpringerWienNewYork, 2008, s. 60.

nebo majetkové společenství pro případ smrti. V České republice umožnil zákonodárce manželům smluvně modifikovat jak rozsah zákonného společného jmění, tak i dobu jeho vzniku. Úplně vyloučit existenci společného jmění však za současného právního stavu nelze, návrh nového občanského zákoníku však počítá i s režimem oddělených majetků.

S trochou nadsázky by se dalo říci, že mají manželské páry v obou zemích téměř stejné možnosti, jak své majetkové vztahy upravit, liší se však způsob, jak toho dosáhnout. Dokonce i zásady uplatňující se při vypořádání majetku, který je manželům společný, jsou v obou právních řádech velice podobné.

Domnívám se, že není možné jednoznačně prohlásit, že ta která právní úprava je „lepší“ nebo „horší“. Něco však může napovědět pohled do české notářské praxe, která v posledních letech zaznamenává rostoucí zájem o uzavírání manželských smluv za účelem zúžení společného jmění, a naopak skutečnost, že v Rakousku se zakládání majetkového společenství netěší žádné masové oblibě. Praktický význam manželských smluv ochabuje, běžněji se vyskytují snad jen v souvislosti s venkovským hospodařením. Statistiky však bohužel chybí⁵⁸.

Zajímavý je také psychologický aspekt uza vírání manželských smluv. Zatímco při rakouské zákonné zásadě oddělených majetků může být smlouva vedoucí k založení majetkového společenství brána jako gesto důvěry v manželský svazek, v České republice může být naopak snaha jednoho manžela omezit zákonem nastolené majetkové společenství chápána druhým partnerem negativně. Na druhou stranu považují za opodstatněný záměr českého zákonodárce utužit manželství po ekonomické stránce a vyrovnat tak případné rozdíly mezi manžely a ulehčit tak postavení toho z nich, který namísto výdělečné činnosti pečuje o domácnost a děti.

Ať už se však právní úprava vydá jakýmkoli směrem, je třeba pamatovat na to, že instituty manželského majetkového práva jsou úzce provázány s jinými oblastmi práva. Případné změny by se tedy patrně neobešly bez zásahu např. do práva dědického, bytového a patrně i výživného. Nakolik je právní úprava vyhovující však většinou ukáže až čas.

---

⁵⁸ Barta, Heinz: Zivilrecht: Grundriss und Einführung in das Rechtsdenken / Heinz Barta. – Wien: WUV-Univ.-Verl., 2004, s. 978.